

PRZEGLĄD PRASY ZAGRANICZNEJ

CODZIENNY BIULETYN
WYDZIAŁU PRASOWEGO

MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Rok VI

Warszawa, sobota 20 czerwca 1931 r.

Nr. 139

ADRES REDAKCJI: Plac Marsz. Piłsudskiego 9, tel. M. S. Z., wewn. Nr. 53

TREŚĆ: Sprawy polskie: Sytuacja polityczna w Polsce. — Polska a Niemcy. — Polska a państwa bałtyckie. — Zagadnienia ogólne: Sprawa odszkodowań i długów. Sytuacja polityczna w Niemczech i Austrii. — Sytuacja polityczna w Rumunii. — Państwa bałkańskie. Sytuacja polityczna na Litwie. — Różne.

SPRAWY POLSKIE

SYTUACJA POLITYCZNA W POLSCE. POLSKA A NIEMCY.

Germania 19.VI, w koresp. z Katowic pisze o ostatnim posiedzeniu Sejmu Śląskiego, iż było one głównie poświęcone zajściom z bezrobotnymi. Radikalizację mas bezrobotnych wzmogła wiadomość o zamierzonym obcięciu zapomóg. Dziennik podnosi, że było rzeczą znamioną, iż rzeczowe wywody klubu niemieckiego zostały odrzucone przez grupę rządową, czyli w dalszym ciągu nie mogą się Polacy pogodzić z potrzebą współpracy z mniejszością niemiecką. Nie panują więc na Górnym Śląsku — nawet w dziedzinie politycznej — tak dobre stosunki, jak to mówił w Genewie min. Zaleski.

Der Tag 19.VI, podaje zdjęcie fotogr. z ćwiczeń wojskowych młodzieży szkolnej w Polsce, która potem defilowała przed p. Prezydentem Rzplitej.

Dziennik zaznacza, że Polska podniosła protest przeciwko manifestacji Stahlhelmu we Wrocławiu, a własną młodzież szkolną zapoznaje ze wszystkimi sposobami prowadzenia wojny.

Berliner Tageblatt 19.VI, podaje z nowej książki marsz. Piłsudskiego cytaty, dotyczące pertraktacji z niemiecką Radą Żołnierską w listopadzie 1918 r. o wydanie broni, taboru kolejowego i telegrafów. Dziennik podnosi, że marsz. Piłsudski postawił wszystko na jedną kartę, jak to często już czynił w swoim życiu i osiągnął ogromne korzyści, albowiem z chwilą, gdy otrzymał od żołnierzy tak ogromne środki techniczne, mógł postawić na nogi młode państwo i uporać się z przeciwnikami politycznymi.

Cała prasa królewiecka z 14 — 15.VI, poświęca szereg obszernych artykułów 700-leciu osadzenia się

zakonu krzyżackiego w Prusach Wsch., podkreślając, że Prusy Wschodnie są najwierniejszą ziemią niemiecką, że „Polska nie ma żadnego prawa do Prus Wsch.” i t. d.

POLSKA A PAŃSTWA BAŁTYCKIE.

Lietuvos Studentas 16.VI, (org. litewskiej młodzieży akademickiej), w art. nawiązującym do odłożenia przez kowieński zjazd akademików bałtyckich (SELL) rozważania sprawy przyjęcia akademików Polaków do Związku, — pisze: „Dyskusja na zjeździe kowieńskim wykazała, iż propaganda polska zrobiła znaczne postępy wśród akademickiego społeczeństwa państw bałtyckich. Nie chcemy zarzucać, młodzieży akademickiej Finlandji i Estonji, że nie potrafi zdać sobie sprawy z celów, dla których Polacy usiłują dostać się do SELL'u, lecz naiwnem zdaje się być ich twierdzenie, że studenci polscy zamierzają szczerze współpracować z dotychczasowymi członkami Związku. Jakaż to może być współpraca akademików litewskich z polskimi? Żadna. Cele Polaków są jasne: dążą oni do opanowania SELL'u, zaś twierdzenie delegatów Finlandji i Estonji o rozszerzeniu Związku przez przyjęcie akademików polskich uważamy za nierealne. SELL jest związkiem zbliżenia bałtyckich narodów Finnów, Estończyków i Łotyszy z Litwinami; wprowadzenie zaś Polaków sprofanowałoby tę ideę, a członków Związku przeistoczyłoby w narzędzie polskiej agresywności w kierunku ich sąsiadów. Z takim związkiem akademicka młodzież Litwy nie pragnie mieć nic wspólnego”. W końcu pismo zaznacza, że „usiłowania akademików finlandzkich i estońskich, zmierzające w kierunku przyjęcia Polski do Związku, nic dobrego nie przynoszą, lecz przeciwnie spowodować mogą obalenie SELL'u”.

ZAGADNIENIA OGÓLNE

SPRAWA ODSZKODOWAŃ I DŁUGÓW. SYTUACJA POLITYCZNA W NIEMCZECH I AUSTRJI.

L'Echo de Paris 19.VI, w art. Pertinaxa omawia podróż Mellona do Europy, kwestję rewizji planu Younga, długów wojennych i twierdzi, że „amerykański minister skarbu jeździ corocznie do Europy i nie należy przypuszczać, by tym razem miał na widoku inne cele prócz wypoczynku”, pozatem wątpliwe jest, by kontakt z Europą wpłynął na zmianę jego przekonań. W Ameryce zdają sobie sprawę z bankructwa Niemiec i polecają usilnie przyjście im z pomocą, lecz jak tylko usłyszą, że byłoby śluszne, by Ameryka dała przykład poświęcenia, a to wobec faktu, że 74 proc. reparacyj niemieckich przypada w rezultacie Ameryce, wówczas wyłoni się odpowiedź, że pretensje amerykańskie są zupełnie innego charakteru, niż pretensje dłużników europejskich w stosunku do Niemiec i że wskutek tego są one nienaruszalne. Tymczasem, jeżeli się zważy, że ze wszystkich państw, które brały udział w wojnie, Ameryka amortyzuje najszybciej swe długi, gdyż w 1919 r. suma ich wynosiła 595 milj. dolarów, a w r. 1930 sięgała zaledwie 185 milj. dol., to wydaje się, że te 250 milj. dolarów, z których musiałaby Ameryka zrezygnować na rzecz swych dłużników, nie stanowią takiej różnicy. W każdym razie nie jest rolą Francji przejawiać w tej sprawie inicjatywę. Jasne jest jedno, że dokąd Niemcy będą płaciły reparacje, dotąd Francja będzie sumiennie uiszczala swe długi amerykańskie. Jeżeli Niemcy zawieszają spłaty — Francja zrobi to samo.

Journal des Débats 18.VI, w art. P. Bernusa omawia wewnętrzną sytuację Austrii i Niemiec i związany z tem problemat pomocy finansowej dla tych krajów. W tej kwestji Francja odegrać może doniosłą rolę. „Byłoby niewybaczalną lekkomyślnością, gdyby Francja, dając swą pomoc finansową, nie wymagała zmiany metod postępowania Niemiec i Austrii, gdyż właśnie te metody są przyczyną katastrofy”. Pozatem istnieje polityczna strona sprawy, która powinna bezwzględnie dominować nad wszystkim. „Francja nie może dawać pieniędzy narodom, które walczą z istniejącymi traktatami. Byłoby to równoznaczne ze zdradą Francji i sprawy pokoju. Nie należy ani na chwilę zapominać, że Niemcy marzą o hegemonji niemieckiej w Europie i dla tego przygotowują Anschluss, zbroją się pocichu i zagrażają bezpieczeństwu Polski. Wobec tego, wszelkie kombinacje gospodarcze muszą zejść na drugi plan. Należy bezwarunkowo skorzystać z siły, jaką posiada Francja w postaci pieniędzy i użyć ich na dobro ogółu, którem jest pokój i bezpieczeństwo.

L'Ere Nouvelle 18.VI, omawia kryzys gospodarczy i polityczny w Austrii i w Niemczech i związaną z tem sprawę pomocy finansowej dla tych krajów i twierdzi, że nie należy zanadto zwlekać z pomocą, gdyż uprzedzi Francję Anglija, jak się to już w pewnym stopniu stało w wypadku pomocy, okazanej „Kreditanstalt” i wyprze przez to wpływy francuskie. Poza tem ociąganie się Francji może przedłużyć kryzys i rzucić Niemcy w objęcia hitlerowców, lub komunistów, co pociągnęłoby za sobą wojnę i rewolucję w

całej Europie. Dziennik uważa, że lepiej przyjść z pomocą finansową Niemcom, niż Sowietom, jak się to obecnie robi, gdyż pieniądze dane Sowietom zostaną zapewne użyte na zbrojenia. „Lepiej więc jest kupić sobie pokój, niż wojnę”.

The Manchester Guardian 18.VI, omawiając w art. wst. kwestję długów i rozbrojenia oraz ustosunkowanie się do tych spraw Stanów Zjednoczonych pisze, że wizyta Mellona jest w bezpośrednim związku z utrzymaniem się gabinetu Brueninga. W czasie rozmów w Chequers było rzeczą jasną, że ministrowie niemieccy muszą powrócić z tą świadomością, a cała sprawa odszkodowań jest tematem rozważań. Panuje powszechne przekonanie — pisze autor — że kwestja odszkodowań uważana jest przez mężów stanu nie tylko w Europie lecz i w Ameryce za sprawę pilną, która winna stać się tematem rozważań międzynarodowych. Wizyty Mellona i Stimsona potwierdzają tę opinię. Pozatem Castle w tym samym czasie złożył oświadczenie w tej materji, które idzie dalej niż jakiegokolwiek pół-oficjalne oświadczenie rządu waszyngtońskiego uczynione dotychczas. Wszystkie te czynniki wzbudziły nadzieję w Niemczech i umożliwiły Brueningowi ogłoszenie ostatniego dekretu.

W dalszym ciągu artykułu autor przeprowadza tezę o konieczności ulżenia sytuacji Niemiec. Fakt ten winny zrozumieć przedewszystkiem te państwa, które, jak Stany Zjednoczone, zależne są od przyszłości Niemiec. Sytuacja gabinetu Brueninga jest bardzo ciężka i jeśli nie nastąpi poprawa, to w Niemczech zaprowadzona zostanie dyktatura, która odrzuci wszelką spłatę odszkodowań, a wówczas Stany Zjednoczone stracą nie tylko długi wojenne lecz i wszystkie inwestycje. Autor spodziewa się, że Mellon zwróci uwagę na związek, jaki zachodzi pomiędzy politycznymi a ekonomicznymi w kryzysie austriackim, gdzie finansisci francuscy gotowi są udzielić pomocy za cenę odstąpienia przez Austrię od unji celnej z Niemcami. Autor przypuszcza, że Ameryka, biorąc pod uwagę ewentualność katastrofy ekonomicznej w Europie, może zgodzić się na zawieszenie spłat długów wojennych pod warunkiem daleko idących redukcji zbrojeń. Jeżeli Ameryka zajmie takie stanowisko, to sytuacja w Niemczech, a stąd i w Europie znacznie się poprawi.

The Chicago Daily Tribune 19.VI. Korespondent z Berlina donosi, iż niemieccy finansisci nacjonalistyczni wywierają nacisk na rząd Brueninga, by skorzystał ze wszystkich praw, przyznanych przez plan Younga i ogłosił zawieszenie spłat reparacyjnych z dniem 1 lipca, ponieważ cofnięcie kredytów zagranicznych, tak osłabiło Rzeszę finansowo, iż nie jest ona zdolna do płacenia odszkodowań. Czynnione są wysiłki w kołach dyplomatycznych w kierunku odroczenia tej daty, ażeby brytyjscy mężowie stanu mieli czas spotkać się ze Stimsonem w Berlinie. Stimson — pisze korespondent — usiłuje utrzymać prywatny charakter swojej wizyty w Berlinie, której termin uzależniona od okoliczności. W przyszłych rozmowach angielsko-niemieckich kwestja rozbrojenia będzie stanowiła główny temat. W sprawie tej ma zabrać głos Sekretarz Stanu Stimson. Duże znaczenie przypisywane jest marszrucie Hendersona, który udaje się do

Berlina via Paryż, gdzie ma przygotować grunt dla francusko - niemieckiej konferencji.

Kgb. Allg. Ztg. 18.VI, omawia wydawnictwo „Die Reparationsfibel”, wydane przez „Verlag Broschek” w Hamburgu. Książka ta, zawierająca tylko same ilustracje, usiłuje przedstawić nędzę Niemiec, jako wynik płacenia reparacji.

Izwiestja 17.VI, omawiając sytuację polityczną w Niemczech wskazuje na rolę, jaką odegrali Niemcy socjaldemokraci podczas ostatniego przesilenia politycznego. Niemiecka socjaldemokracja chce pokazać kapitalistom, którzy dążą do utworzenia nowego rządu pruskiego z pominięciem socjaldemokratów, iż socjaliści gotowi są wykonać wszystko, co potrzebne jest dla zachowania „porządku”.

La Tribuna 17.VI, w kor. z Berlina twierdzi, że trudności finansowe Niemiec wynikają nie tyle z odszkodowań wojennych ile z nadmiernych ubezpieczeń społecznych, których ciężarowi państwo nie może podołać. W r. 1913, kiedy Niemcy stały pod względem ubezpieczeń społecznych na czele państw europejskich, wynosiły one 1,553,7 miljonów, podczas gdy w r. 1930 wynosiły 6147,6 miljonów a w r. b. prawdopodobnie więcej. Toteż zarządzenia Brüninga zmierzają właśnie do ograniczenia nadmiernych wydatków, na szkodliwe świadczenia, które były wprowadzone przez socjalistów a częściowo centrum.

SYTUACJA POLITYCZNA W RUMUNJI.

Dreptatea 18.VI, komentując ostatnie orędzie króla Karola II zarzuca autorom jego treści brak konsekwencji w planie a z uznaniem wyraża się o podkreśleniu potrzeb wojska i niezmienności stosunków z sojusznikami. Stosunki te w ostatnich czasach kwestjonowano, wobec czego dobrze rząd postąpił, że podkreślił w orędziu lojalność wobec sojuszników.

PAŃSTWA BAŁKAŃSKIE.

The Daily Herald 18.VI. Korespondent z Belgradu donosi, że król Zogu jest śmiertelnie chory i że niema nadziei utrzymania go długo przy życiu. Istnieje obawa — pisze korespondent, — że w razie śmierci Zogu może nastąpić krytyczne powikłanie sytuacji na Bałkanach. Włosi przygotowują się do obsadzenia tronu albańskiego przez księcia Michała skolięgacone go z rodziną Obrenowiczów. Jednocześnie zamierzają oni przenieść stolicę Albanji z Tirany do Skutari. Tego rodzaju posunięcie — pisze korespondent — wywołałoby zaniepokojenie w Czarnogórze i uniemożliwiłoby wszelkie wysiłki w kierunku zbliżenia pomiędzy Albanją i Jugosławją. W razie jakichkolwiek zamieszek Włochy skorzystałyby z praw przyznanych im przez pakt tirański i wysadziłyby swe wojska w Albanji, którejby według wszelkiego prawdopodobieństwa nie opuścili z własnej woli. Rząd faszystowski udzielił Albanji pożyczki bezprocentowej na sumę 2 mil. funt. szt. pod warunkiem, że 10.000 rodzin włoskich będzie miało prawo osiedlić się w najbogatszej części południowej Albanji i utworzyć tam pół-autonomiczną kolonię włoską. Zrealizowanie tego planu uzależni jeszcze bardziej Albanję od Włoch i uczyni z niej odszkodźnię w razie wojny z Jugosławją. Jugo-

stawia sprzeciwi się osadzeniu ks. Michała na tronie albańskim i zgodzi się raczej na restaurację ks. Wilhelma Wied'a.

SYTUACJA POLITYCZNA NA LITWIE.

Lietuvos Žinios 17.VI, w art. wst. podaje procentowe zestawienie głosujących w wyborach do samorządów miejskich w poszczególnych miastach litewskich i dochodzi do wniosku, że — w porównaniu do stuprocentowego prawie udziału mniejszości narodowych, — liczba oddanych głosów litewskich nie przekracza 58 proc. Dziennik podkreśla dalej, że z pośród Litwinów wzięli udział w wyborach tylko urzędnicy litewscy, którzy otrzymali rozkaz głosowania, zaś element litewski gospodarczo niezależny wybory bojkotował.

Prasa litewska z 17 i 18.VI, zaznacza, że najmniejszy procent głosów, oddanych w wyborach do samorządów miejskich wypadł w Kownie (61 proc) i w Szawlach (76 proc.), podczas gdy w innych miastach litewskich liczba oddanych głosów przekracza 80 proc.

Prasa podaje pozatem wyniki wyborów z 23 miast (na ogólną liczbę 29 miast, w których były zarządzone wybory). W tych miastach (bez Kowna i innych 5 większych miast) obrano na ogólną liczbę 229 radnych: 131 radnych Litwinów, 91 — Żydów, 14 — Niemców, 2 — Rosjan i 1 Polaka.

Lietuvos Aidas 18.VI, w art. wst., nawiązującym do zakończenia wyborów do litewskich samorządów miejskich, podkreśla, że liczny udział uprawnionych do głosowania w wyborach, (przekraczający w 26 miastach 80 proc.), świadczy o tem, że kiedyś potężne stronnictwo chrz.-demokracji i ludowców, które postanowiły obecnie bojkotować wybory, utraciły prawie całkowicie w miastach swoje wpływy. Dziennik dochodzi do wniosku, że społeczeństwo litewskie nie ob staje już przy bezwzględnym ustroju demokratycznym, uważając ustrój obecny w państwie za najbardziej odpowiedni dla Litwy.

Žemaitis 16.VI, (pismo litewskie na Żmudzi) w notatce nawiązującej do wywieszenia w kościele tel-szewskim flagi papieskiej, z okazji odbywającego się tam kongresu pisze: „Wywieszenie tej flagi jest demonstracją, która wskazuje, iż tym panom, którzy ją wywiesili, państwo watykańskie jest bliższe, niż Litwa. W rzeczywistości są oni konsulami Watykanu na Litwie”.

RÓŻNE.

Il Popolo d'Italia 14.VI, w art. wst. A. Mussoliniego krytykuje Międzynarodowe Biuro Pracy, w którym socjaliści popierani przez chrześcijańsko - społecznych robią trudności delegacji włoskiej, starając się ją poniżyć. Autor wskazuje na to, że faszystowskie Włochy potrafiłyby pogodzić zarosty społeczne i dać ubezpieczenia robotnikom, podczas gdy socjalistyczny rząd w Anglii nie przeprowadził jeszcze przez parlament uchwały o powszechnie w świecie obowiązującym 8-godzinnym dniu pracy i godzi to jakoś ze swymi teorjami socjalistycznymi.

